

Η Κωνσταντινούπολη

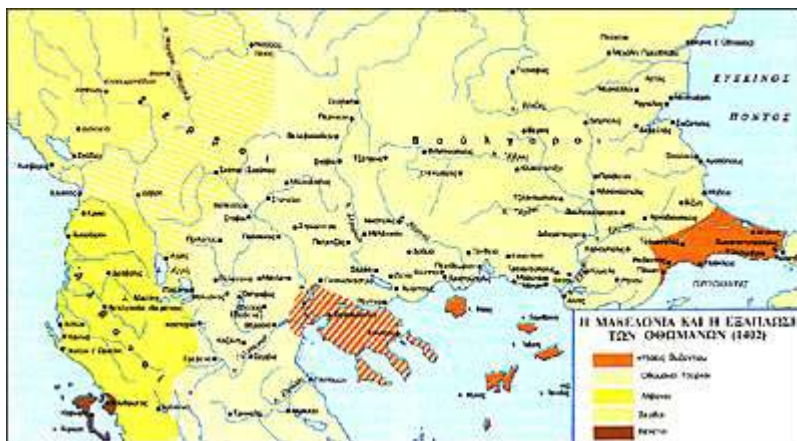

Θέση της Κωνσταντινούπολης ήταν μοναδική για τον τότε γνωστό κόσμο, ενώ ακόμη και σήμερα αποτελεί ένα από τα πιο στρατηγικά σημεία στον πλανήτη μας. Βρίσκεται στο σημείο που ενώνονται οι δυο ήπειροι, η Ευρώπη και η Ασία, ενώ ταυτόχρονα ελέγχει τους στρατιωτικούς δρόμους από τη Μαύρη θάλασσα προς τη Μεσόγειο.

Η θέση της ίδιας της πόλης ήταν εξαιρετικά οχυρή. Από τις τρεις πλευρές περικλείεται από θάλασσα (Προποντίδα, Βόσπορος, Κεράτιος κόλπος), ενώ από την τέταρτη μπορούσε να οχυρωθεί εύκολα με τείχος.

Επίσης βρισκόταν στο σταυροδρόμι των εμπορικών οδών της εποχής, του οδικού, που ξεκινούσε από την Ευρώπη και κατέληγε στη Μεσοποταμία και μέσω του δρόμου του μεταξιού στην Κίνα, αλλά και του θαλάσσιου που ξεκινούσε από τις ιταλικές πόλεις και έφθανε στη Μαύρη θάλασσα. Επίσης διέθετε ένα καλό φυσικό λιμάνι, τον Κεράτιο κόλπο.

Η Μακεδονία και η εξάπλωση των Οθωμανών Τούρκων (1404).

Χάρis στα απόρθητα τείχη της και στην ισχύ του βυζαντινού κράτους η Κωνσταντινούπολη έμεινε απόρθητη για σχεδόν 1000 χρόνια. Γνώρισε πολλές πολιορκίες από τους Αβάρους, τους Άραβες, τους Ρώσους, τους Βουλγάρους, αλλά έμελλε να πέσει για πρώτη φορά το 1204 στα χέρια των Σταυροφόρων, οι οποίοι κατευθύνονταν προς την Παλαιστίνη για να ελευθερώσουν τους Αγίους Τόπους.

**Κατάληψη Κων/πολης από Σταυροφόρους,
Παρίσι βιβλιοθήκη Ναυστάθμου**

Οι Βυζαντινοί ξαναπήραν στην κατοχή τους την Κωνσταντινούπολη το 1261 και τη διατήρησαν για σχεδόν 200 χρόνια ακόμη. Παρά την αδυναμία τους οι Βυζαντινοί θα αποκρούσουν και άλλες πολιορκίες μέχρι να φθάσει η αποφράδα μέρα του 1453.

Εάλω η Πόλης

πολιορκία της Κωνσταντινούπολης άρχισε επίσημα στις 7 Απριλίου του 1453. Όμως οι προετοιμασίες είχαν αρχίσει τον Ιανουάριο του ίδιου έτους με την μεταφορά των κανονιών και τον Μάρτιο με την έλευση του **οθωμανικού στρατού** κάτω από τα **τείχη της Πόλης**.

Οι πολιορκητές ανέρχονταν σε 150.000 στρατιώτες και πλαισιώνονταν από τεχνίτες, εργάτες, υπηρέτες, κλπ. και μεγάλο πλήθος άτακτων. Ήταν άριστα οργανωμένος και εκπαιδευμένος και φανατισμένος από τους δερβίσηδες (Τούρκους μοναχούς), που κυκλοφορούσαν στο στρατόπεδο και τόνωναν την πολεμική ορμή του πλήθους. Ο πολεμικός στόλος αποτελούμενος από 400 πλοία έφθασε στο Βόσπορο στις 12 Απριλίου.

Ο Μωάμεθ έστησε τη σκηνή του απέναντι από την Πύλη του Αγίου Ρωμανού. Για τον αποκλεισμό της πόλης χρησιμοποίησαν τα κάστρα που είχαν χτίσει στις δυο πλευρές του Βοσπόρου, **το Ανατόμου** και **το Ρούμελη**.

Οι θέσεις Βυζαντινών και Τούρκων στην πολιορκία της Κωνσταντινουπόλεως.
Κάντε κλικ στο χάρτη για να δείτε μια μεγαλύτερη έκδοσή του

Η Κωνσταντινούπολη το 1450

Μέσα από τα τείχη η κατάσταση ήταν πολύ διαφορετική. Η Κωνσταντινούπολη είχε χάσει όλη τη λάμψη του παρελθόντος. Ήταν μια ερειπωμένη πόλη, που μόνο το Παλάτι, ο Ιππόδρομος, και οι μεγάλες εκκλησίες θύμιζαν το λαμπρό παρελθόν. Ο πληθυσμός της δεν ξεπερνούσε τα 50.000 άτομα. Οι Βυζαντινοί στρατιώτες ανέρχονταν σε 5.000 και 2.000 οι ξένοι, κυρίως Γενουάτες και Βενετοί. Μάλιστα 700 Γενουάτες είχαν φθάσει με δυο καράβια στις 26 Ιανουαρίου 1453 και αρχηγό τον έμπειρο Ιωάννη Ιουστινιάνη. Τα τείχη είχαν επισκευαστεί βιαστικά, και εκβαθύνθηκε η τάφρος. Συγκεντρώθηκαν τρόφιμα, ενώ τα κειμήλια των εκκλησιών δόθηκαν για να κοπούν νομίσματα και να πληρωθούν οι στρατιώτες. Επίσης είχαν σταλεί επιστολές βοήθειας σε όλους τους χριστιανούς ηγεμόνες. Οι Γενουάτες στα **τείχη του Γαλατά** έμειναν ουδέτεροι και δεν βοήθησαν καθόλου στην άμυνα της πόλης.

Η τουρκική επίθεση άρχισε με βολές πυροβολικού, που άνοιγαν τρύπες στα τείχη, τις οποίες όμως κατάφεραν να κλείσουν οι αμυνόμενοι. Οι Τούρκοι προσπάθησαν να σπάσουν την αλυσίδα του Κερατίου κόλπου, αλλά δεν τα κατάφεραν. Μάλιστα στις 20 Απριλίου κατόρθωσαν να περάσουν ένα βυζαντινό και τρία γενουατικά καράβια με αρχηγό τον Φλαντανελλά διαλύοντας την αντίσταση των Τούρκων. Δυο μέρες αργότερα οι Οθωμανοί κατασκεύασαν διόλκο δώδεκα χλμ. από τον Βόσπορο στον Κεράτιο και πέρασαν με αυτό τον τρόπο 70 πλοία στον Κεράτιο κόλπο.

*Κωνσταντίνος Παλαιολόγος εις μάχη 1453,
Μυτιλήνη μουσείο Θεόφιλου*

Στις 21 Μαΐου ο **Μωάμεθ** ζήτησε την παράδοση της πόλης και υπόσχονταν στον Κωνσταντίνο και σε όσους ήθελαν ότι θα μπορούσαν να φύγουν ελεύθεροι από την πόλη. Ο Κωνσταντίνος πρότεινε να πληρώσει υψηλότερους φόρους υποτέλειας -πλήρωνε 300.000 ασημένια νομίσματα ετησίως-, αλλά να κρατήσει υπό την κατοχή του την Κωνσταντινούπολη: "Το δε την πολύν σοι δούναι, ούτ' Αίμων εστίν ούτ' άλλου των κατοικούντων εν ταύτη. Κοινή γαρ γνώμη πάντες αυτοπροαιρέτως αποθάνουμε και ου φεισόμεθα της ζωής ημών".

Στις 27 Μαΐου άρχισε σφοδρός βομβαρδισμός. Δυο μέρες αργότερα ξεκίνησε η τελική επίθεση σε πολλά μέρη των τειχών, αλλά με επίκεντρο την Πύλη του Αγίου Ρωμανού, διότι εκεί το τείχος είχε σχεδόν καταπέσει. Στην τρίτη τουρκική έφοδο, ο Ιουστινιάνης τραυματίστηκε και αποσύρθηκε από τη μάχη. Η αποχώρησή του έφερε σύγχυση στους αμυνόμενους και οι Τούρκοι μπήκαν στην Πόλη. Ο αυτοκράτορας **Κωνσταντίνος ΙΑ'**, ο τελευταίος αυτοκράτορας του Βυζαντίου, έπεσε στα τείχη σαν απλός στρατιώτης. Η Πόλης εάλω!

Μετά την Άλωση

Τις τρεις πρώτες ημέρες μετά την Άλωση οι Τούρκοι στρατιώτες κατέστρεφαν και λεηλατούσαν την Πόλη. Όλοι οι χριστιανοί εξανδραποδίστηκαν. Μόνον λίγοι Κωνσταντινουπολίτες κατόρθωσαν να διαφύγουν με πλοία από τον Κεράτιο κόλπο, διότι οι ναύτες των οθωμανικών πλοίων μετείχαν στη λεηλασία της πόλης.

Ο Μωάμεθ μπήκε στην Πόλη και προσευχήθηκε στην Αγία Σοφία, τον κύριο χριστιανικό ναό της πόλης, που είχε χτιστεί από τον αυτοκράτορα Ιουστινιανό το έτος 532.

Η Αγία Σοφία μετατράπηκε σε τζαμί... '

Από την Πόλη στην Ισταμπούλ

Η Κωνσταντινούπολη έπεσε στα χέρια των Οθωμανών στις 29 Μαΐου 1453 ύστερα από γενική επίθεση και λεηλατήθηκε σκληρά. Ο σουλτάνος εισήλθε στην Πόλη την επόμενη ημέρα, πήρε τον τίτλο του Πορθητή (Fatih) και μετέτρεψε την Αγιά Σοφία σε τζαμί. Προσπάθησε να ξαναδώσει στην Κωνσταντινούπολη (την οποία μετονόμασε σε Ισταμπούλ, από το ελληνικό "Εις την πολύν") την παλιά της αίγλη κατασκευάζοντας παλάτια, τζαμιά, αγορές και εποικίζοντάς της με πληθυσμό από τις άλλες πόλεις που καταλάμβανε.

Μετά την Άλωση ο Μωάμεθ μετέφερε την πρωτεύουσα του Οθωμανικού κράτους από την Αδριανούπολη στην Κωνσταντινούπολη.

Όμως η πόλη ήταν ερειπωμένη και ερημωμένη, αφού τα δυο 24ωρα μετά την Άλωση σφαγιάστηκαν περίπου 30.000 κάτοικοί της. Έτσι μια από τις πρώτες ενέργειες του Μωάμεθ β' ήταν να φέρει εποίκους στη νέα πρωτεύουσα από άλλες περιοχές του κράτους.

Πρώτα έφερε Τούρκους κυρίως από την περιοχή της Προύσας και αμέσως μετά Έλληνες από τη Θράκη.

Οι τελευταίες ημέρες της βυζαντινής αυτοκρατορίας.

Βαρύς ο κόσμος να τον ζήσεις όμως για λίγη περηφάνια το άξιζε.

Η ημερομηνία της 29ης Μαΐου 1453 αποτελεί ένα σημείο στροφής στην ιστορία. Για τους Έλληνες η πτώση της Κωνσταντινούπολης υπήρξε ένα σημαντικό γεγονός. Πλήγωσε την ιστορική μας μνήμη σε τέτοιο σημείο, που από τότε η ημέρα Τρίτη θεωρείται αποφράς. Μαζί με τον Παλαιολόγο θάφτηκε και η Ελλάδα κάτω από τη γη. Το ότι ο Ελληνισμός δε χάθηκε ολοσχερώς, αποτελεί έναν φόρο τιμής προς την αστείρευτη ζωτικότητα και το θάρρος του ελληνικού φρονήματος. Σε όλη αυτή την ιστορία, ο ελληνικός λαός είναι ο τραγικός ήρωας (Ράνσιμαν, 1972). Η άλωση της Πόλης εγγυήθηκε στους Τούρκους τη

μονιμότητα της ευρωπαϊκής τους αυτοκρατορίας. Σήμερα εξακολουθούν να κατέχουν τη Θράκη, διατηρώντας το προγεφύρωμά τους στην Ευρώπη.

Της Αγια-Σοφιάς

Σημαίνει ο Θιος, σημαίνει η γης, σημαίνουν τα επουράνια,
σημαίνει κι η Αγια Σοφία, το μέγα μοναστήρι,
με τετρακόσια σήμαντρα κι εξηνταδυό καμπάνες,
κάθε καμπάνα και παπάς, κάθε παπάς και διάκος.
Ψάλλει ζερβά ο βασιλιάς, δεξιά ο πατριάρχης,
κι απ' την πολύν την ψαλμουδιά εσειόντανε οι κολόνες.
Να μπουνε στο χερουβικό και να 'βγει ο βασιλέας,
φωνή τους ήρθε εξ ουρανού κι απ' αρχαγγέλου στόμα:
"Πάψετε το χερουβικό κι ας χαμηλώσουν τα 'Αγια,
παπάδες πάρτε τα γοερά και σεις κεριά σβηστείτε,
γιατί είναι θέλημα Θεού η Πόλη να τουρκέψει.
Μόν' στείλτε λόγο στη Φραγκιά, να 'ρωτούνε τρία καράβια°
το 'να να πάρει το σταυρό και τ' άλλο το βαγγέλιο,
το τρίτο το καλύτερο, την άγια τράπεζά μας,
μη μας την πάρουν τα σκυλιά και μας τη μαγαρίσουν".
Η Δέσποινα τaráχτηκε και δάκρυσαν οι εικόνες.
"Σώπασε κυρά Δέσποινα, και μη πολυδακρύξεις,
πάλι με χρόνους, με καιρούς, πάλι δικά μας είναι".